

Aktif Yurtta?I?k Öz-yeterlik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Aktif Yurtta?I?k Öz-yeterlik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16696>

Özet

Aktif Yurtta?l?k Öz-yeterlik Ölçe?i (AYÖYÖ), bireylerin aktif yurtta?l?k rollerini yerine getirme yeteneklerine olan inançlar?n? ölçmek amacıyla geli?tirilmis 18 maddelik, üç faktörlü bir psikometrik araçtır. Ölçek, 2017 yılında Arslan, Dil, Çetin ve Yaz?c? tarafından yapılan bir geçerlik ve güvenirlik çalışmasıyla Türk kültürüne kazandırılmıştır. Yapılan analizler, ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlı?a sahip olduğunu ve yapı geçerliliğini başarıyla sağlamış olduğunu göstermiştir.

Ölçek, katılımcıların siyasi konular? anlama, toplumsal olaylara katılma ve sorumluluk alma gibi alanlardaki öz yeterlik algılar?n? de?erlendirmektedir. Ölçek maddeleri, 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanılarak yanıtlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Aktif Yurtta?l?k, Öz-yeterlik, Siyasi Okuryazarlık, Yurtta?l?k E?itimi, Psikometrik Özellikler, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Hakan Arslan, Kâmil Dil, Erkan Çetin, Sibel Yaz?c?.

Amaç

Aktif Yurtta?l?k Öz-yeterlik Ölçe?i (AYÖYÖ), bireylerin sivil ve siyasi hayata etkin bir şekilde katılma yeterliklerine dair algılar?n? belirlemek amacıyla geli?tirilmiştir. Ölçeğin temel amacı, aktif yurtta?l?k davranışları?n? sergilemede kişisel yetkinlik inanc?n?n seviyesini ölçebilecek, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı sunmaktır.

Bu çalışma, özellikle Türk kültürü bağlamında, gençlerin ve yetişkinlerin siyasi okuryazarlık, katılım ve toplumsal sorumluluk alma gibi alanlarda kendilerini ne derece yeterli gördüklerini tespit etmeye odaklanmıştır. Ölçek, eğitim bilimleri ve siyaset psikolojisi alanlarında araştırmacılara önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Yapı/Kavram

AYÖYÖ, öz-yeterlik teorisi çerçevesinde, bireyin aktif yurtta?l?k rollerini başarıyla yerine getirebileceğine dair kişisel inanc?n? ölçmektedir. Ölçek, aktif yurtta?l?k kavram?n? üç temel boyutta ele almaktadır: Siyasi Okuryazarlık, Katılım, ve Protesto ve Sorumluluk.

Siyasi Okuryazarlık: Bireyin siyasi olaylar?, gelişmeleri ve partilerin genel düşüncelerini anlama

ve yorumlama yetkinli?ine olan inanc?n? kapsar.

Kat?l?m: Bireyin sivil toplum kurulu?lar?, seçimler veya gönüllü faaliyetler arac?l???yla toplumsal hayata aktif olarak kat?lma yeterli?ine dair alg?s?n? ifade eder.

Protesto ve Sorumluluk: Bireyin haks?zl?klar kar??s?nda ses ç?karma, toplumsal sorunlara çözüm arama ve sorumluluk üstlenme kapasitesine olan inanc?n? ölçer.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile test edilmi? ve 18 madde ile 3 faktörden olu?an yap?n?n geçerli oldu?u kan?tlanm??t?r. DFA sonuçlar?, modelin veriye uygunlu?unu de?erlendiren çe?itli uyum indeksleri üzerinden incelenmi?tir.

Uyum indeksleri, ilgili literatürde (Kline, 2011; ?im?ek, 2007) kabul edilen iyi uyum s?n?rlar?n? kar??lam??t?r. Elde edilen de?erler ?unlard?: Kök Ortalama Kare Hata Yakla??m? (RMSEA) = .070 (kabul edilebilir s?n?r olan < .08 alt?ndad?), ?yilik Uyum ?ndeksi (GFI) = .90, Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi (CFI) = .97, Normla?t?r?lm?? Uyum ?ndeksi (NFI) = .95, Göreli Uyum ?ndeksi (RFI) = .95, Düzeltildi? ?yilik Uyum ?ndeksi (AGFI) = .87, Art?ml? Uyum ?ndeksi (IFI) = .97 ve Normsuz Uyum ?ndeksi (NNFI) = .96. Bu sonuçlar, önerilen üç faktörlü yap?n?n teorik beklentilerle ve veriyle uyumlu oldu?unu göstermi?tir.

Güvenirlik

AYÖYÖ'nün iç tutarlı?lk güvenilirli?i, Cronbach Alpha katsay?s? kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Ölçe?in genel Cronbach Alpha güvenilirlik katsay?s? .90 olarak hesaplanm??t?r. Nunnally ve Bernstein (1994) taraf?ndan belirtilen ölçütlere göre, bu de?er mükemmel kabul edilen s?n?rlar içerisinde yer almaktadır.

Ölçe?in alt boyutlar?n?n güvenilirlikleri de yüksek bulunmu?tur. Birinci alt boyut (Siyasi Okuryazarlık, 1-4. maddeler) için .84; ikinci alt boyut (Kat?l?m, 5-9. maddeler) için .82; ve üçüncü alt boyut (Protesto ve Sorumluluk, 10-18. maddeler) için .86 olarak tespit edilmi?tir. Bu yüksek katsay?lar, ölçe?in farklı boyutlarda dahi tutarlı ve güvenilir ölçümler sa?lad???n? teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?n? do?rulamak amacıyla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, ölçe?in 18 madde ve 3 faktörden olu?an yap?s?n? desteklemektedir. Faktör yükleri, maddelerin ilgili olduklar? alt boyutlar? ne kadar iyi temsil etti?ini göstermektedir.

Faktör yüklerinin da??l?m? ?öyledir:

Siyasi Okuryazarl?k boyutunda faktör yükleri .71 ile .80 aras?nda de?i?mektedir.

Kat?l?m boyutunda faktör yükleri .35 ile .85 aras?nda de?i?mektedir.

Protesto ve Sorumluluk boyutunda faktör yükleri .37 ile .84 aras?nda de?i?mektedir.

Modelin uyum indeksleri (χ^2 , χ^2/sd , GFI, CFI, NFI, RFI, AGFI, IFI, NNFI ve RMSEA) kabul edilebilir ve iyi uyum de?erlerini sa?lam?? olup, bu da ölçe?in yap?sal modelinin güçlü oldu?unu kan?tlam??t?r.

Ölçme Arac?

Test Türü: Geli?tirme (Öz-yeterlik Ölçe?i)

Format: 18 maddeden olu?an, 5'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri ve genel yeti?kin popülasyonu.

Ya? Grubu: Genç yeti?kinler ve yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Orijinal çal??ma, aktif yurtta?l?k kavramlar??n?n anlamlandır?ld??? bir örneklem üzerinde gerçekte?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lar, her bir maddeye yönelik kendi yeterlik inançlar??n? 1 (**Hiç**) ile 5 (**Tamamen**) aras?nda de?i?en bir derecelendirme ile belirtmektedirler. Yüksek puanlar, aktif yurtta?l?k rollerini yerine getirme konusunda yüksek öz yeterlik alg?s?na i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Geli?tirme, Do?rulay?c? Faktör Analizi, Cronbach Alpha, Sivil Toplum Kat?l?m?, Türkiye Çal??mas?.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hakan Arslan

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresi: hkncagan@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

Şüpheler, Ücret ve Test Yeri?

Test Yeri?: 2017 (Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması Yeri?).

Şüpheler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar (Hakan Arslan) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik kullanımlarda izin koşulları yazara danşları olarak belirlenmelidir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: aktif-yurttaslik-oz-yeterlik-olcegi-toad.pdf (Ayrıca bakınız: toad.halileksi.net)

Kaynaklar

Arslan, H., Dil, K., Çetin, E., ve Yazıcı, S. (2017). Aktif Yurttaşlık Öz-yeterlik Ölçeği: Bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Human Sciences*, 14(3), 2797-2809.

Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). Guilford Press.

Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). McGraw-Hill.

Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giri: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ekinoks Yayıncılık.

Aktif Yurttaşlık Öz-yeterlik Ölçeği Maddeleri

Önemli Not: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Bu maddeler, ölçeğin sadece bir kısmını temsil etmektedir (Siyasi Okuryazarlık alt boyutu).

Siyasette neler olup bittiğini anlayabiliyorum.

Siyasi konular hakkında kendi kendime düşünce geliştirebiliyorum.

Dünyada ve Türkiye'de cereyan eden olayları rahatlıkla yorumlayabilirim.

Siyasi partilerin genel düşüncelerini söyleyebilirim.

(5. Madde: Katılım alt boyutunun başlangıcı)

(10. Madde: Protesto ve Sorumluluk alt boyutunun başlangıcı)

Derecelendirme: 1: Hiç, 5: Tamamen